

САВА ДАМЈАНОВ

РЈЕЧНИК

А

Аз буки веде, љагољи добро...

...амбис, белина: језеро. На његовој обали девице играју плес. Снова, посуте златним песком и травом што се обнавља. Једна по једна прилазе води, скидајући одећу. Постављају се у круг, потом узимају маску која њихова лица спаја у један Лик. Из њихових груди на земљу капље млеко. Млеко искони, симболи: Реч на почетку? Са друге стране језера назире се Пирамида: у њеном је подножју часовник који не показује време...

Б

БАШТИНА: нико нема куће ни бацциине – кућа му је камена љећина, а бацциина зелена љланина...

...пролазимо кроз Пећину, осветљену тамном вештачком светлешћу. Уз помоћ мапе коју смо пронашли на улазу, покушавамо да допремо до Бунара и истражимо његово дно. На маргинама мапе су записи који садрже Његову историју, али и Историју просторије где се налази. Кратка белешка о аутору ових записа открива само делић Загонетке Ветра, чији звуци испуњавају скривене тунеле и препреке, ширећи необични мирис пролазности – или, можда, још необичнији укус Вечности?!...

В

Ва име Оца и Сина и Свећога духа: ва вијек вијека...

...принцип Случајности и принцип Нужности, два врховна начела Природе, мењају своју превласт док им се прва и последња тачка не споје: тад настаје царство Хармоније. То је савршени поредак који ће једном нестати, јер све што је створено мора бити уништено да би се родило опет. Јер Савршено и Несавршено

такође мењају превласт. Јер изнад сваке суштине постоји виша Суштина која њоме управља...

Г

ГАРБИН (некакав вјетар): Гарбин љуџи, који до дна море муџи...

...први Ветар појављује се ноћу: име му је „хладни”. Други се зове „глухи ветар” јер се креће нечујно. Трећи називају Опсена или „ветар снова”: он означава свет димензија и увек оставља трагове у виду слика, симбола или слова. Он се појављује на раскршћима, стварајући вртлоге који посвећенима показују Пут. Он открива Истину и враћа самом Почетку, кад ничега није било – када је Ништа постојало као Све, тј. као истинско Постојање...

Д

Да Боџ да...

...дубина, мрак: пустош. Ништа и Нешто. Кад mine Време, кад заувек нестане свет привида и сенки, васељена ће се поново вратити у Једно: то неће бити почетак али неће бити ни крај: наступиће период смираја, наступиће период Универзалног Бића: трајаће само Вечност, јединствена Целина, недељиво Све. Из апсолутног у Апсолутно. Из себе у Себе. Излаза ипак има. Или га нема?! Са друге стране ноћи назире се Круг: у њему је Неко...

Ђ

БОЈА: и он се ђоја ојрема; он ђоја мисли да ми ђо не знамо – као, бојаџи...

...неко се обраћа Неком кроз лавиринте текста, кроз речи и празна места: испод воде спушта се магла и све постаје мутно, нестварно; као да оно што је одавно почело завршава и отпочиње опет: као да се на мапи Живота – између непојамног знаковља – појављује златни, меки песак што негде у Дубини кружи...

Е

Ема џлијен ојџеџи не моџу...

...у горњим слојевима Пећине, испод самога дна Бунара, почива закопано благо: легенда каже да ће једном доћи јунак невичан сабљи, јунак чији су мач речи и да ће победити змаја који благо крије; о потоњој судбини тог јунака легенда не казује ништа, као да се страшне тајне надвијају над њом...

Ж

ЖДРАКА: џвоја се сређа родила, сунчаном ждраком џовила...

...о Ваздуху и Ватри записано је ово: Он буди и распирује њено немушто биће, Она се обавија око њега упијајући му моћ; попут венчања Девике и Духа, њихов мистични спој ствара фантазме што постају материјалне твари: на врхунцу Процеса појављује се Божански Хермафродит, који блиста оностраном суштином...

З

Заварчиџи, или џравама или бајањем...

...и ући у њу, која води ка Истини и открива савршену целину Природе: открива највеће тајне Васионе и Ума. Кроз њу се улази у друго време, јер Она је Дубина, Она је вечна мистична Тишина, Она је и Мајка и Жена и Кћи. Она је принцип Живота и принцип Смрти, тј. Мудрост, Мисао и Језик – или језик, који чува СВЕ(т)?!...

И

ИГРИШТЕ: доле љо иџришџу, љо девојачком...

...изаћи ће из беле воде, остављајући у језеру само своје љуштуре. Сан другог рађања који су плесале, тако се завршио. Шта даље и куда после? Уместо одговора таласи стварају фигуре од камена, чија се лица чине већ одавно знана...

Ј

Ја ја, ја џи...

...Пирамида, велика Кружница: Идентитет. ИД постаје ентитет: попут светковине буђења и уласка у нови дан. Ако прођем кроз њено тело, уснићу опет Исто – каже Неко. Јунак без мача, страшна тајна: судбина се одмотава између две крајње тачке Бића...

К

КЊИГА: искидаце књиџу на комаде, ља џустџице љо књизи јазију...

...записи које смо следили до половине Пута, показали су се неразумљивим – као неки лажни водич кроз лавиринте подземља. Тек када смо откључали шифре и прозрели смисао речи, могли смо наставити путовање. Чак и да смо се винули у небеса...

Л

Ледено медено!...

...период хладних збивања трајаће све док Месец заувек не нестане иза облака, да би створио Ноћ и на уморну земљу пустио Сан...

Љ

ЉЕПОТИЦА: ља је љосла на водицу од љејоџице...

...глас исконских Начела, глас Божанског Хермафродита, Њен глас: има ли стварну боју, каква су му значења, шта скрива и Шта открива посвећенима?!...

М

Милодуха, да се милујемо...

...да, да: тако се оваплоћује Мајка, прародитељка свега постојећег и непостојећег...

Н

НИКАД: Зајлава ѓде „Никад” расџе...

...ова биљка има два листа: у једноме је Ватра, у другоме Ваздух; зато САВ свеопшти Дух извире одатле, али и увире у Њој (тј. тамо где бивствује „вас дух“)...

Њ

Њиви док не нађиви...

...када се појаве нова пространства у виду дуге, када се небо са земљом споји, где ћемо се тад упутити – којем Царству приволети?!...

О

ОПЛОЈ: овога и онога светиа јединствена сфера, ѿј. Ојлој...

...прах и пепео, топлота и влага: некаква виша Сила. Далеко у висинама плове облаци: њихове сенке огледају се у најдубљим дубинама таме. Има ли ичега иза и испред тог огледала? У форми Пирамиде, у форми Круга: у колевци где се васељена љуља...

П

Плој, или космос, ѿј. озрачен бели свети, Сунце–звезде–Месец, мора и долине, брегови и дубраве...

...ту А увек мора бити А, слово једнако Слову, реч суштина Речи: само тако се исказује ЈАС, тј. ЈА правога Творца; остало је или ПРЕЈАС (разорни Ум, смрт Душе) или НЕЈАС – недостатак ЈА, његово ишчезнуће, мутни нагон из којег ниче Хаос...

Р

РОСА: роса роси и кад не ромори...

...Природа је велика књига снова звана Санарица: у њој је записано Све, њени симболи су најузвишенији и најмоћнији језик, њена је Истина вечна: ништа није идентично, Исто; основни Закон је Разлика; ништа не нестаје заувек, али и не настаје увек...

С

Светио Девесиље...

...два нам се Пута отварају, девет сила их свеудиљ распростире: ако се покрене Време, ако закорачимо туда, хоћемо ли се вратити икад? Изаберемо ли другачији пут, зауставићемо универзум. Питање гласи: језеро, Пећина, девице? Млеко искони, Савршенство, царство Хармоније?! Глагољити добро, записивати Све(т), тумачити свете Тајне?!...!

Т

ТИЗИНА: ѿреруцена вила која ѿизи, ѿј. не расица се зрацима у ѿросиору...

...кад утоне у мутно време, када се више нигде на језеру не буде појављивао Њен лик, биће знано: то је Последња Тачка, тј. Почетак и порекло, рађање Универзума из Ваздуха и Ватре. И биће знано да само Онај који уме да састави првобитне елементе

поседује Знање, али му тај дар не дарује бесмртност већ нешто много Више...

Ћ

Тивоји без ѿкрова...

...у поноћ, најсветија Светиња обасјава и путници-намерници који крену за тим сјајем никада неће пронаћи излаз из Лавиринта. Негде је записано, или на другачији начин забележено, да је живот најзамршенији Лавиринт. Ипак, јунаку који ће једном победити змаја чини се да лавиринти не постоје и да је основно Начело сасвим прозирно, Јасно...

У

УМА: ѿреће је ѿисмо сред Пирамиде Круџа – Ума неразума, али и Разума...

...вратићемо се Природи, јер смо из ње и пошли – ма где да смо кренули, ма какве нас визије пратиле, ма шта да се дешавало у спољашњој и унутрашњој Стварности! Јер свака исказана реч дело је божанске Природе, сваки језик Божји такође је њено Дело, и свако људско слово Језик је Мајке Природе. Суштинско питање гласи: има ли Друге Стварности?!...

Ф

Факља и бакља, са ѿри ѿера злајна...

...страх од тамне кугле, од истине на коју упућује логика њеног постојања, присутан је у свакој живој твари. Испрва, то је пролазно стање свести која покушава да премости огромну празнину између Постојања и Непостојања: не успевши у томе, она се враћа у праоблик. Тад се појављује Тело, са обе стране Огледала: тада телесно постаје Закон и више нема никаквих других истина осим његове, једине и Јединствене...

Х

ХЛЕБ: дај нам данас хлеб наци насущни: и не воведи нас во искушеније...

...црна стаза испод црне земље крије Небо, на којем се назире црно језеро. Какве црне барке плове по њему? Да ли се у њима превозе црне душе оних који ће се тек родити? Шта је са душама умрлих?! Светлост васељене пружа наду у Вечност: вечно пловимо бескрајем, у бесмртни бескрај, на баркама саграђеним од сунчевих зрака. Када се приближимо Пећини, зачућемо онострани Глас: обратиће нам се Божански Хермафродит...

Ц

Цветиа и мирице као анђeosка одора...

...ако се вратимо венчању Девице и Духа, вратићемо се Случајности која се преображава у Нужност: вратићемо се Искони, оној тачки која представља коначан одговор. Сви елементи биће

у хармонији, све димензије видљиве чулима снова: горе ће бити доле, споља унутра, а дух Материје материјализоваће Духовност. Како ћемо пронаћи заклон на таквој ветрометини, како узлетети тамо где нам Биће жуди: какав ћемо задобити Идентитет?!...

Ч

ЧУДО: не чини добро да ти чудо не нађе...

...четири су водена ветра, четири ватрене стихије, четири силе ваздушне: оне завеју трагове вилама и вуцима, па шуме одзвањају девичанском празнином. Након тога наступа период Тројства: три Силе формирају три Идентитета, а они троструки Универзум који је заправо бесконачан (без облика и Броја). Тако се поново буди Природа, тако Мајка поново уснива архетипски Сан, тако из Хаоса поново настаје Све(Т) у неизрецивој лепоти и још неизрецивијем савршенству...

Ц

Цин над ѿносом, неко ѿред умором...

...белина, пустош, укус Вечности. Сред пустиње симбола, Дух и Душа проналазе нови дом: Он гради темеље од привида и опсене, Она ће у својој утроби зачети њихове потомке. Циклус рађања већ је отпочео. Понављање, повратак, заумни процеси. Није ли стварање најтамнији нагон који је суштина Живота?! Није ли Смрт суштина сваког стварања?! Почетак, крај, звук пролазности. Кад мине Време, кад нестану сенке бића, кад ја буде ЈА...

Ш

ШУМА: обрех се у мрачној, ѿсутој шуми...

...када сам поново изронио на површину (као што се из светости Сна израња у Светлост дана!), око мене се протирала непрегледна пустолина, прожета леденом тишином као сенком. Књига Стварања већ је била написана, Књига Живота такође: све књиге биле су написане, остале су још само празне странице Књиге Мртвих и Књиге Вечности. Зашто сам онда овде, у Другој Стварности? Да ли је моје послање тек отпочело или се још давно завршило? Погледао сам у даљину, не бих ли приметио неки знак, Нешто што би ме упућивало Негде. Васељена не прича бајке, њене су поруке другачије: стога нисам угледао седам гора и седам мора, иза којих се уздиже замак и у њему заточена принцеза (или скривено благо, или јунак са срцем од Ватре?). Једино што је у дну хоризонта повремено парало свеприсутну тишину, беше звук налик вучјем урлику: негде одатле, промањала се самотна silhouette која ми се (можда?) обраћала тим немуштим језиком.

„Између две стварности постоји безброј веза, које никада нису исте”, чинило ми се да разумем фрагменте речи. „Између

супротних принципа, који проистичу из Једног и који ће поново постати Једно, лебди невидљива Синтеза, тј. распростире се мрежа преображаја заснована на изворном Јединству. Између тебе и мене, између измаштаног МИ и најконкретнијег ЈА, разлика не постоји: у дну нашег Бића успавана је сила која је увек Друго у односу на оно што наизглед јесте, Сила која чини целину са будним стањем Духа. То је најдубља Истина, то је праоснов свега: да би спознао То и оно што је Иза, мораш изгубити знање да би стекао Знање, мораш понови бити и апсолутно сам и недефинисано мноштво, мораш разумети да Идентитет не постоји без постојања Целине.”

Пећина, језеро, мапа: као да коначно спознајем њене симболе. Аз, буки, веде: ЛУПУС ИН ФАБУЛА, слова у Речнику, Прича у причи. НЕКО СЕ ОБРАЋА НЕКОМ КРОЗ ЛАВИРИНТЕ ТЕКСТА, КРОЗ РЕЧИ И ПРАЗНА МЕСТА...

(Поглавље из романа *Вук*)